

Odontologistudenters og nyutdannede tannlegers muligheter til å jobbe som helsepersonell

Tillatelse til å utøve tannlegeyrket på selvstendig grunnlag gis først når utdanningen er fullført. Det gis ikke midlertidig lisens (studentlisens) til odontologistudenter, men de kan arbeide som medhjelper hos en autorisert tannlege, enten i privat eller offentlig virksomhet. Dette gjelder også nyutdannede tannleger, i saksbehandlingstiden frem til de får autorisasjon eller lisens som tannlege.

Inntil man får autorisasjon eller lisens som tannlege kan man kun jobbe som medhjelper. I helsepersonelloven § 5, som regulerer bruk av medhjelpere, heter det at:

«Helsepersonell kan i sin virksomhet overlate bestemte oppgaver til annet personell hvis det er forsvarlig ut fra oppgavens art, personellets kvalifikasjoner og den oppfølging som gis. Medhjelpere er underlagt helsepersonells kontroll og tilsyn.

Elever og studenter skal som regel bare gis oppgaver ut fra hensynet til opplæring.

Det følger av den alminnelige handlingsfrihet at den som selv er faglig kvalifisert til å utføre en oppgave, også kan overlate til andre å utføre oppgaven på vegne av seg selv. Forutsetningen er at man selv har bestemte kvalifikasjoner og lovbestemt adgang til å utføre bestemte oppgaver. Man kan ikke overlate til andre å utføre oppgaver dersom man selv ikke har nødvendige faglige og formelle kvalifikasjoner på det aktuelle området. Det forutsettes også at medhjelpere har nødvendige faglige kvalifikasjoner til å kunne utføre oppgaven forsvarlig. En autorisert tannlege må undersøke medhjelperens kvalifikasjoner, og om disse er tilstrekkelige for å kunne utføre oppgaven på en faglig forsvarlig og adekvat måte (forhåndskontroll), eventuelt etter opplæring/veiledning.¹

En medhjelper kan ikke ha selvstendig behandleransvar, og må være

underlagt nødvendig oppfølging fra en autorisert tannlege i forbindelse med pasientbehandling, f.eks. i form av tilgjengelighet, instruksjon og tilsyn med vedkommende (løpende kontroll). Rammene for hvilke arbeidsoppgaver tannlegestudent og nyutdannet tannlege uten autorisasjon kan utføre, avhenger følgelig både av medhjelpers og den autoriserte tannlegens kompetanse og erfaring. Hvor omfattende kontroll og tilsyn som er «nødvendig» må på samme måte vurderes konkret i det enkelte tilfelle.

Det følger av forsvarlighetsprinsippet i helsepersonelloven § 4 at alt helsepersonell skal utføre sitt arbeid i samsvar med de krav til faglig forsvarlighet og omsorgsfull hjelp som kan forventes ut fra helsepersonellets kvalifikasjoner, arbeidets karakter og situasjonen for øvrig. Pasienter skal sikres et forsvarlig helsetilbud ved at det stilles krav til faglige kvalifikasjoner hos den som yter helsehjelpen. Forsvarlighetskravet kan oppfylles ved bruk av medhjelpere, når disse gis nødvendig veiledning og oppfølging.

Det er i den sammenheng verdt å merke seg at medhjelpere som utfører helsehjelp, regnes som helsepersonell etter helsepersonelloven § 3. Dette gjelder selv om de ikke har autorisasjon eller lisens etter helsepersonelloven § 48 og 49. Med helsehjelp menes enhver handling som har forebyggende, diagnostisk, behandlende, helsebevarende, rehabiliterende eller pleie- og omsorgsformål. Dette er en utvidelse i forhold til tidligere, og innebærer at personell i helsetjenesten som har pasientkontakt, må innrette sin yrkesutøvelse etter helsepersonellovens generelle krav.²

Odontologistudenter kan skaffe seg erfaring fra tannklinikker ved å arbeide som medhjelper med tannhelsesekretær oppgaver etter første og andre studieår. Etter tredje studieår kan de vanligvis utføre tannpleier oppgaver. Etter fjerde studieår kan de utføre ukompliserte tannlege oppgaver.

Det arbeidet medhjelperen utfører på pasientene, må alltid registreres i pasientenes journaler i dennes navn og med vedkommendes initialer, og dermed identifiseres som vedkommendes arbeid. En medhjelper kan med andre ord aldri foreta nedtegnelser i journalen i praksiseiers eller veiledende tannleges navn. Det er derfor viktig at medhjelperen har en egen bruker-ID i klinikkens journalsystem.

Medhjelper må være ansatt hos en autorisert tannlege på klinikken hvor hun eller han skal arbeide. Det må inngås en arbeidsavtale som gjelder den perioden vedkommende skal være medhjelper. Medhjelpere kan ansettes i midlertidig stilling etter arbeidsmiljøloven § 14–9.

En medhjelper kan ikke ha egen ansvarsforsikring i Norsk Pasientskadeerstatning (NPE), men må være omfattet av arbeidsgivers ansvarsforsikring. Det er først når man har mottatt autorisasjon eller lisens som tannlege at det er mulig å få tegnet pliktig ansvarsforsikring i NPE.

Tannlegestudenter og nyutdannede tannleger kan etablere sitt eget selskap (vanligvis enkeltpersonforetak), men kan ikke jobbe som selvstendig næringsdrivende før de har fått autorisasjon som tannlege.

*Tone Galaasen
Advokat i NTF*

1. Norsk lovkommentar, note 18 og 19 til helsepersonelloven § 5.

2. Virkeområdet og definisjonen av helsepersonell ble utvidet i ny helsepersonellov fra 1. januar 2001.